

Martyribus, et Confessoribus Ecclesiae proponendo Romani Pontificis auctoritatem exempla docent ab eodem Benedicto XIV. congesta lib. 1, cap. 7 et 8, Vide etiam dicta supra ab Auctore num. 16, seq.

(110. Dixi ad extremos Alexandri III annos. Nam ad hosce annos rejiciendam (non autem ad primos, et consequentes, quibus Alexander III. magnis persecutionum, et schismatis fluctibus exagitatus alia cogitare debuit) hujus Pontificis annos Decretalem epistolam cap. *Audivimus* redditam spectare multa suadent, quae ab eruditissimo viro Emanuele de Azevedo nuper proposita accepimus Exercitationum selectarum P. II, Exercit. 38, n. 22, seqq. Porro licet Alexander ea Decretali jus beatificandi, et canonizandi Romano Pontifici vel primus reservavit, vel antiquiore aeo jam reservatum confirmavit (qua de re Auctor num. 18.) hocce tamen Decretum non usque adeo religiose ab Episcopis servatum fuit. Innovavit illud quadraginta post annos Innocent III, tit. de Reliq. et Venerat. Sanctor. « Et neque tunc, inquit Papebrochius in Propyleo Maii diss. 20, putaverunt Episcopi sublatam sibi facultatem circa inferioris ordinis cultum, quem Beatorum dicimus, modo ab Officio, et Missa abstineretur. » Sed tandem litem omnem Urbanus VIII a. 1625, et 1634 diremit Decretis supra ab auctore recitatis.

(111. Pauca nunc de Reliquiis addemus. Harum vero nomine intelligimus 1. omnia quae de Sanctis in his terris supersunt, corpora, membra, cineres. 2. Quidquid ad eos vel vivos, vel mortuos pertinet. 3. Olea aut ab illorum corporibus promanantia, cujusmodi oleum fuit adhuc saeculo sexto Heraclae profuens e corpore S. Glyceriae Martyris apud Bolland. ad d. 13. Maji p. 193, et etiamnum vel medios inter Protestantibus Eystadii ex corpor. S. Walburgae copiose dimanans, aut ex lampadibus ad Sanctorum Reliquias ardentibus excepta, qualia fuisse olea, quae ex omnibus fere Sanctorum Romae tunc insigniorum Reliquiis S. Gregorius M. ad Theodelindam misit, Mabillonius conjecit de cultu Sancto. ignoto. num. 19, 4, brandea, seu pannos, qui Sacra Lipsana contigerunt: vide eundem S. Gregorium M. lib. 4, ep. 30, 5. « pulverem » ut cum Gregorio Nysseno loquar homil. de S. Theodoro, « Quo conditorium, ubi corpus martyris (sive alterius cujusque Sancti) quiescit oblitum est. »

(112. Semper in Ecclesia cultus reliquiis

CURÁ, CURATOR.

Vide verb. TUTELA, TUTOR.

CUSTODES

CONDUCTI AD IMPEDIENDA DAMNA.

Vide verb. LOCATIO num. 10. 11. et verb. RESTITUTIO, art. num. 70. 71.

DE CULTU SACRATISSIMI CORDIS JESU.

ARTICULUS NOVUS CASINENSIS.

SUMMARIUM.

1. De origine festivitatis et cultus Cordis Jesu. —
2. Cultus Cordis Jesu, uti ab Apostolica Sede appro-

batus, est omni Superstitionis labe immunis. — 3. De Objecto cultus Cordis Jesu. — 4. De genere cultus Cordis. — 5. De motivis ejus cultus.

hisce Sanctorum impensus est. Missis, quos indicavimus, Auctoribus, unus sufficiat Jo. Chrysostomus, qui homil. in S. Juvent. de Sanctis ita loquitur: « Idcirco saepe eos invisamus, capsulam attingamus, magnaque fide reliquias eorum complectamur, ut inde aliquam benedictionem assequamur. Etenim sicut milites vulnera, quae in praeliis sibi inflata sunt monstrantes, fidenter loquuntur: ita et illi manibus absecta capita gestantes, et in medium afferentes, quaecumque voluerint, apud Regem caelorum impetrare possunt. » Ne vero Protestantes cum Vigilantio eorum duce, Deo propterea a nobis injuriam irrogari cavillentur, audiant egregium nostrum dogmatis interpretem, et vindicem S. Hieronymum ep. 27, ad Riparium Hispanum. « Honoramus autem reliquias Martyrum, ut eum cujus sunt Martyres, adoremus: honoramus servos, ut honor servorum redundet ad Dominum. »

(113. Quantum vero Ecclesiae studium semper fuerit, ne falsae Reliquiae publico fidelium cultui proponerentur, multis exsequitur post Ferrandum in disquisit. Reliq. Trombellius Diss. 8. cap. 15. seqq. De Martyribus, quorum corpora e Romanis praesertim caemeteriis eruuntur, aliqua fortassis suboriri dubitatio posset. Equidem, ut in hymno X de S. Hippolyto Prudentius cecinit:

Plurima litterulis signata sepulera loquuntur.
Martyris aut nomen, aut epigramma aliquod.

Prodeunt tamen persaepe corpora nullis inscripta nominibus, ignotique Sancti. De his egerat Mabillonius in epistola de cultu Sanctorum ignotorum: verum, non omnibus se probavit. Equidem cautione, et circumspeditione maxima in his utendum, ut Gerbertus monuit, comprobavitque in princip. Theol. Liturg., Sect. 2, cap. 4, § 57. Sed licet effossa Romae corpora nomine carent, praesto tamen certissima indicia sunt, unde an Martyrum sint, dignoscatur, instrumenta martyrii vel tumulo insculpta, vel ad tumulum apposita, veluti scorpiones, unguulae plumbatae, vela, lineaeque vestes sanguine imbutae, et in sepulcris conclusa; cumprimis vero ampullae a Martyribus fuso sanguine plenae, atque in defunctorum loculis positae, de quibus praeter Aringhium, Boldettum, et Blanchinum ad section. 28 Anastasii, tom. 2, pag. 244. eruditissime egit Cl. P. Antonius Maria Lupius in egregia de S. Severae Martyris epitaphio commentatione.

(1. Cultus Cordis Jesu, prout ab Apostolica sede probatus est, originem sumpsisse videtur Pontificiis concessionibus Officii Plagarum, aliorumque dominicae passionis instrumentorum. Cum enim fideles, qui semper amore flagrabant erga Cor Jesu, pioque affectu erga illud ferebantur, vidissent Officia concedi in honorem plagarum, sanguinis ac vulnerum Christi Domini, eam facultatem petere coeperunt pro Corde Jesu. Sane anno 1696, in favorem Monialium Visitationis Beatissimae Virginis, illam facultatem postulavit Maria Angliae Regina. Item Rex Poloniae enixius proisdem monialibus, et Episcopi Cracoviensis et Massiliensis humiliter Romanum Antistitem supplicarunt pro concessione Officii cum Missa propria in honorem sanctissimi Cordis Jesu. Postulator hujus concessionis erat pius doctusque P. Joseph de Gallifet S. J. qui Romae 1726. librum edidit, cujus titulus: « De cultu sacrosancti cordis Dei ac D. N. J. C. in variis Christiani orbis provinciis propagato. » Propagationem devotionis istius haud parum adjuvit alius e societate Jesu Presbyter, Claudius, inquam, Le Colombiere, qui scripsit manu propria revelationem Venerabili Margaritae a Christo Domino factam, et in qua sic legimus: « A te requiro, inquit Dominus, ut feria sexta, quae post octavam festi Corporis mei proxima sequitur, Cordi meo colendo peculiariter sit dicata. » Post hoc magis enixe renovata est instantia pro concessione Officii et Missae Sanctissimi Cordis Jesu. Sane devotio erga Cor adeo celeriter post hanc privatam, uti fertur, revelationem per totum mundum est propagata, ut evidens fuerit, digitum Dei adfuisse. Plures vero Romani Pontifices istam devotionem Indulgentiis cumularunt. Clemens XII. concessit anno 1733. Confraternitati Romae institutae facultatem celebrandi festum SS. Cordis Jesu; Clemens vero XIII. Pontificia auctoritate approbavit cultum erga SS. Cor Jesu, approbando scilicet decretum a S. R. C. die 6 Feb. 1745. editum, in quo officium cum missa propria in honorem SS. Cordis fuit approbatum; et anno sequenti die 19 Febr. 1766. idem Clemens permisit Monialibus S. Benedicti in Regno Neapolitano degentibus facultatem recitandi Officium SS. Cordis ad normam Breviarii redactum, necnon in earum ecclesiis ejusdem Missam celebrari a Sacerdotibus confluentibus. Hoc decretum S. R. C. sigillum S. Mariae Card. Feroni. Praefecti gerit.

(2. Pius vero VI. in Constitut. *Auctorem fidei* ad propos. 62. Synodi Pistoriensis, declarat omni superstitionis labe immunem esse cultum Cordis Jesu: « Doctrina, inquit, quae devotionem erga SS. Cor Jesu rejicit inter devotiones, quas notat (Synodus) velut novas, erroneas aut saltem periculosas, intellecta de hac devotione, qualis est ab Apostolica sede probata, falsa, temeraria, perniciosa, piarum aurium offensiva, in Apostolicam sedem injuriosa; » Accedit censura in propositionem 63 lata: « Item in eo quod cultores Cordis Jesu hoc etiam nomine arguit

FERRAR. II.

(Synodus), quod non advertant Sanctissimam carnem Christi, aut ejus partem aliquam, aut etiam humanitatem totam cum separatione, aut praecisione a Divinitate, adorari non posse cultu patriae. Quasi fideles Cor Jesu adorarent cum separatione vel praecisione a Divinitate, dum illud adorant, ut est Cor Jesu, Cor nempe personae Verbi, cui inseparabiliter unitum est, ad eum modum, quo exsangue Corpus Christi in triduo mortis sine separatione aut praecisione a divinitate adorabile fuit in sepulchro, captiosa, in fideles Cordis Christi cultores injuriosa. »

(3. Objectum hujus cultus est Cor Jesu, nempe Cor Physicum, carneum personae Verbi incarnati. Romani enim Pontifices illum approbarunt cultum, quem fideles petierunt; quique erat cultus Cordis proprie sumpti. Item S. Congregatio illum solum cultum approbavit, qui diu in Ecclesia viguit. Dicit enim S. R. C. decretum, « simulque intelligens hujus officii et Missae celebratione non aliud agi, quam *ampliari* cultum jam institutum. » At quinam cultus fuerat receptus? respondit Blasius, « Cultus Cordis carnalis Jesu non nudius tertius, sed saeculo superiore.... duxit exordium. » Demum quodnam sit objectum hujus cultus colligitur ex censura Pii VI in Propos. 63. Synodi Pistoriensis. Ex ipsa enim patet, fideles adorare *Cor personae Verbi, cui inseparabiliter unitum est*. Ne quis vero calumnia neoterici hominis (Grégoire, *Hist. des sectes religieuses*) a cultu et devotione Cordis Jesu impediatur, nonnulla notanda veniunt. Ex hactenus dictis liquet, cultum Cordis Jesu uti ab Apostolica sede approbatus fuit, esse omni superstitionis labe immunem. Itidemque objectum hujus cultus esse Cor personae Verbi incarnati; et per consequens cultum esse *supremum*. (4. Terminus quippe ejus est persona infinita, a qua Cor Jesu separari nequit. Et sic eodem modo adorandum est cor Jesu, quo ejus sacrosancta humanitas adoratur; sicut enim Christi humanitas supremo adoratur cultu, ob hypostaticam unionem inter divinam et humanam naturam. Quae quidem unio immediate facta est cum tota humana natura in *Concreto* spectata, et cum omnibus suis partibus; nec considerari potest Christi humanitas existens sine persona Verbi a qua *supponitur*, uti loquitur Damascenus. Ergo nulla est formido adorandi Cor Jesu, sicut nulla est formido adorandi ejus humanitatem. Ratio enim *formalis* utriusque Cultus est eadem, unio nimirum hypostatica, qua fit ut una eademque sit duarum naturarum subsistentia et personalitas. Si ergo Cultus humanitatis non est *materialis*, neque cultus Cordis Jesu; et sic non nisi *injuriose* cultores Cordis Jesu a Gregorio accusantur de Cultu Materiali. Item sequitur Pistoriensis Synodi calumniam esse dicentis, per cultum Cordis duplicem induci cultum: cum ex dictis liquet, una adoratione coli Cor divini Verbi incarnati, seu rectius personam Christi in Corde reali physico. Demum falsum est atque absurdum, per cultum Cordis Jesu sequi, cultum Dei esse secundarium, ac si distingui

in hoc cultu posset objectum primum et secundarium. Nonne Christi Corpus et sanguinem in Eucharistia adoramus? Numquid Ecclesia in hoc cultu distinguit objectum primum a secundo? Quis concipere potest humanitatem Christi in concreto existentem absque Verbo per quod sustentatur vel supponitur?

(5. De objecto hujus cultus jam loquuti sumus, aliquid præterea dicendum venit de motivo ejusdem cultus. Cavendum enim est ne cum objecto confundatur cultus motivum. In quodam Officio ab Ecclesia approbato hæc

legimus: « Cor Jesu caritatis victimam venite adoremus. » Hinc motivum esse potest, quia Cor omnium affectionum sedes; vel quia in communi loquendi usu Cor symbolum est amoris. Hæc motiva colligi possunt a Ven. Margaritæ revelatione; et ex ipsis Sacris literis. Finis hujus cultus a verbis illis officii innoscitur: « quam caritatem Christi patientis, et pro generis humani redemptione morientis, ... ut fideles sub sanctissimi Cordis symbolo devotius ac ferventius recolant, ejusdemque fructus uberius percipiant. »

SACRARUM CONGREGATIONUM DECRETA

JUXTA VOCUM QUÆ HOC VOLUMINE RECENSENTUR
SERIEM DIGESTA.

CADAVER.

S. CONGREGATIONIS RITUUM DECRETA.

(1. In tumulatione cadaveris tam Canonici, quam alterius in Cathedrali Ecclesia Cajetana non debetur Parocho defuncti quarta funeralis S. Con. Rit. Cajetana. 16 Julii 1737, ad 6.

(2. 3. An liceat hæredibus defuncti asportare cadavera e propriis domibus ad Ecclesiam Parochialem per modum depositi, antequam illa processionaliter deferantur ad Ecclesiam Regularium, et Parochi teneantur recipere? Et quatenus affirmative. S. C. « Affirmative in omnibus, petita tamen, quamvis non obtenta, licentia Parochi. » Firmana. Funerum die 7 Maji 1763, n. 3.

(4. An, et quale emolumentum debeat Parochis ratione ejusdem depositi, in casu etc? S. C. « Deberi Parocho intortitia tantum, quibus cadaver expositum fuit, dummodo aliquas preces expleverit. » Ibid. n. 4.

(5. An Parochis, cæterisque Ecclesiasticis associantibus cadavera ad Ecclesias Regularium, liceat exigere pro dicta associatione majorem eleemosynam, et emolumentum, seu potius illud dari solitum, occasione associationis faciendæ ad Ecclesiam? S. C. Negative ad primam partem, Affirmative ad secundam. Ibid., num. 5.

(6. An cæteri Ecclesiastici, et confratres associantes cadavera, teneantur introire Ecclesiam Regularium, ibique solitas sacras preces una cum Regularibus canere, et totum Officium absolvere, in casu etc? S. C. « In casu, de quo agitur, serventur Constitutiones Synodales. » Et ita decrevit, et servari mandavit. Ibid. num. 6.

(3. An in occasione associandi corpus defuncti alicujus, qui fuerit de cura, et populo Ecclesie Cathedralis Politianæ, ad Ecclesiam S. Blasii positam intra fines Ecclesie Parochialis S. Bartholomæi de Castello Diocesis Politianæ, in qua associatione invitati fuerint Capellani Ecclesie Cathedralis absque inter-

ventu Capituli, et invitati fuerint Presbyteri inservientes dictæ Ecclesie S. Blasii, debeat præcedentia Capellanis præfatæ Cathedralis, vel potius Presbyteris ipsis inservientibus Ecclesie S. Blasii tamquam Clero Ecclesie tumulantis?

Et S. C., habita prius ejusdem Rmi Episcopi informatione, ad relationem præfati E. et R. Domini Cardinalis Ponentis, rescribendum censuit: « Negative ad primam partem, Affirmative ad secundam, et ad mentem E. Ponentis. Et mens est, quod Episcopus prohibeat Capellanis, Ecclesie Cathedralis, ne, cum in publicis supplicationibus, sive defunctorum associationibus procedunt absque interessentia illius Capituli, almutium in brachiis deferant; indecens enim est, quod ipsi Capellani, qui cum Capitulo duntaxat unum corpus faciunt, ab eodem corpore disjuncti, iis etiam utantur Insignibus, quæ non membris, sed toti corpori conveniant. » Et ita decrevit, et servari mandavit. Montis Politiani juris præcedentiæ, die 20 Julii 1765.

(4. Patres Minores Conventuales, in associatione cadaverum tam in propriis, quam in aliis Ecclesiis tumulandis, non possunt erigere vexillum, seu stemma Religionis vulgo *stendardino* S. R. C. Albanen. Funerum die 18 Septembris 1787, ad 2.

(5. Delata ad S. R. C. ex parte Domini Alexandri Mariæ Licoë Sacerdotis ex Clericis Regul. Min. Confessarii Monialium Asceterii S. Jacobi Terræ S. Ginnesii, Camerinen. Diocesis, controversia inter eum exorta, et Capitulum, sive nonnullos Canonicos Ecclesie Collegiatæ dictæ Terræ circa jus agendi exequias super cadaveribus Monialium ipsius Asceterii: Num scilicet competat Confessario Monialium, an vero præfato Capitulo?

Eadem S. C., attenta relatione totius questionis facta a R. Archiepiscopo Camerinen. qui audivit tam Capitulum, quam Moniales,

proponente Dubium E., et R. Domino Cardinale Gazzoli relatore, decrevit: « Celebrationes exequiarum spectare ad Confessarium pro tempore. » Camerinen. die 16 Martii 1805.

S. CONGREGATIONIS CONCILII DECRETA.

(1. Cum ex præscriptione constaret favore

CANONICATUS, CANONICUS.

S. CONGREGATIONIS RITUUM DECRETA.

(1. Quinque Dignitates Capituli Militen. prætendunt ipsis celebrantibus solemniter ex antiqua consuetudine Canonicos ministrare debere; contra vero Canonici asserentes sese in Presbyterali Ordine constitutos non decere inferiori deservire; eoque magis quia in eodem Capitulo adsunt Hebdomadarii, quorum alii Presbyteri, alii Diaconi, vel Subdiaconi, quibus propterea id oneris incumbere videtur. Auditis proinde partibus, Sacra Congregatio decrevit, ut sequitur: « Canonici Dignitatibus, et Canonicis inserviant; Mansionarii vero Mansionariis. Militen. die 24 Novembr. 1591. »

(2. Essendo stati letti, et considerati nella nostra Congregazione de Sacri Riti due Memoriali dati successivamente per parte de Gonzalo Ramirez de Molina Canonico di codesta Chiesa, de quali saranno qui incluse le Copie, è parso a questi miei Signori Illustrissimi, che in nome di essa Congregazione io scriva a V. S. come fo con la presente, che per evitar li molti scandali, et inconvenienti rappresentati alle SS. LL. Illustrissime, li quali in ogni luogo, e tempo conviene, che si fuggano, ma specialmente in Chiesa, in Coro, e nelle Processioni: « Sia contenta di usar l'autorità sua in far osservare dalli Canonici lo Statuto del Capitolo, quale si presuppone essere conforme alla ragion comune, e confermato dalla Sede Apostolica, cioè, che quelli, che sono in Sacris precedano a quelli, che non hanno Ordini Sacri, li Sacerdoti alli Diaconi, e li Diaconi alli Suddiaconi; e se quelli del Capitolo, che allegano a favor loro la concordia, forse si aggravassero di questa provisione, contuttochè il Procuratore di detto Capitolo sia stato più volte citato, potranno far dedurre le loro ragioni, le quali saranno dalla Congregazione benignamente udite, e si ministrerà loro compiuta giustizia, che è quanto intorno a questo negozio m'occorre scrivere a V. S. Jaen. » da Roma alli 28. Luglio 1592.

(3. Nomine Decani, et Capituli Ecclesie Oscen. supplicatur, per Illmos DD. Cardinales super sac. Ritibus declarari: An Episcopus cum duobus de Capitulo possit circa cæremonias aliqua ordinare, et stabilire?

Ad prædictam petitionem S. R. C. respondendum censuit: « Concedi posse Episcopo, ut ipse juxta cap. 12. sess. 24. de reform. cum duobus Canonicis, quorum unus ab ipso, alter a Capitulo eligatur, in iis, quæ ad debitum in Divinis Officiis regimen spectant, et cæteris, quæ necessaria erunt pro ipsius Ecclesie utilitate, certam formulam præscri-

bere valeat usque ad Synodum provinciale proxime habendam, quæ tamen regulis Pontificalis Romani, ac Breviarii, et Missalis nuper reformatorem Rubricis non adversetur. Oscen. die 7 Julii 1593. »

(4. In Ecclesia Dei ordo præcipue servandus est. Itaque cum maximè indecens sit, majores inferioribus ministrare; censuit S. C. quod, « celebrantibus Canonicis, seu Portionariis, Dignitates prædictæ, neque Evangelium, neque Epistolam cantare debent; quæ Dignitates celebranti Episcopo assistere, et inservire tenentur. » Calaguritana Pro Dignitatibus, et Decano. die 7 Septembris 1593.

(5. Quæritur: an Canonicus, qui in Ecclesia Cathedrali locum tenet Vicarii, et gerit personam Cardinalis Archipresbyteri, debeat in Choro habere digniorem locum, et præferri etiam iis Canonicis, qui sunt Episcopali dignitate insigniti?

Item: Si contigerit aliquando Vicarii Papæ suffraganeum, qui in illa Ecclesia jurisdictionem non habet, devotionis tantum causa adesse in Choro, non autem actu exercendi aliquod Pontificale munus, an tunc debeat et præferri Canonicus, qui tenet locum Vicarii, et refert personam Archipresbyteri Cardinalis, suffragante præsertim veteri illius Ecclesie consuetudine?

Ad dubia proposita nomine *Canonici locum Vicarii obtinentis in Ecclesia, quæ Archipresbyterum habet Cardinalem*, S. R. C. censuit: « Hujusmodi Vicarium, si jurisdictionem habet, præcedere debere omnes in eadem Ecclesia, etiam eum Episcopum qui suffraganei officio in Urbe fungitur, et alios quosque devotionis causa Divinis Officiis in Choro interessentes. » Urbis die 8 Februarii 1594.

(6. Canonici Cathedralis Ecclesie Montis Pilosi petunt declarari, an sit servanda ejusdem Ecclesie consuetudo, ut Canonici Dignitatibus inserviant quando pontificaliter celebratur?

Et S. R. C. respondendum censuit: « Vetus consuetudo absque ratione, et temere, non est mutanda. Servetur itaque ea in Ecclesia usus hæcenus receptus; quod, si quid habent in contrarium, oretenus dicant. » Montis Pilosi die 28 Martii 1597.

(7. Pro parte Episcopi Fundani fuerunt proposita infrascripta Dubia, videlicet:

1. An Capitulum Collegiatæ S. Mariæ Civitatis Fundanæ debeat dare præcedentiam Capitulo Ecclesie Cathedralis invitato, vel ad Festum Titularis, seu alterius, vel ad funeralia, in eadem Collegiata.

2. An, cum utrumque Capitulum invitatur